— మా గోఖలే

ఏరోజైతేనేం?

ఇంకా పొంతం తెల్లవారకపోతే ఏం?

గడిచిన రాత్రి తొమ్మిది గంటల్పాకా మెరీనా బీచిలో జరిగిన రాజకీయ రణరంగం — సమావేశం తాలూకు రిపోర్టు మధ్య రాత్రి దాటిందాకా వ్రాసి ముగించి, సంతృప్తిగా నిద్రపోతున్న ప్రత్యేక విలేఖరి ప్రభాకరం ఇంకో గంటో, గంటన్నరో నిద్రపోతే ఎవ రానందిస్తారు! టపటపటప మెషీను గన్నులు పేలి, హాహాకారాలతో చీకటి చెక్కలు ముక్కలై, విసిరివేసి నట్టు వచ్చి చెవిలోకి సూటిగా కొట్టుకునే సరికి, లోతుగా నిద్దలో ఉన్న ప్రభాకరం నిద్రలో ఉన్న వాడు నిద్రలో ఉన్నట్టే మంచం మీద ఎగిరి లేచి కూర్చున్నాడు.

ఏమి టా పేలుళ్ల పెటపెటలని విషయం అవగాహన చేసుకుంటున్న ప్రభాకరం — నడుస్తున్న లోకం ధోరణి, తీరు ఒంటబట్టిన వాడు గనక— ఇట్టే చప్పున గ్రహించాడు తన భార్య దుర్గా, చీకటితో వచ్చే పాలవాడూ వీధి కాంపౌండు గేటు వద్ద కుక్కలు పోట్లాడు కుంటున్నట్టు పోట్లాడుకుంటున్నారని. తెల్లవారడం మొదలైందని తట్టింది ప్రభాకరానికి.

"నీ పాలు మండినట్టే ఉన్నాయి!" అంటున్నది దుర్గ, సగం అరవ తెలుగులో.

"చిక్కటి పాలు చీకట్లో తెలుస్తయ్యా, తెల్లారి చూసుకో" అంటున్నాడు పాలవాడు సగం తెలుగు అరవంలో.

"నీ మొహం మండా! ఏ రోజా చీకట్లో పోస్తున్న పాలు తెల్లవారగానే నీళ్లు కుమ్మరించుకుని ఉండటం లేదూ? వద్దంటున్నా ఈ ముదనష్టపు ముగ్గు మాసిన పాలకే రెండున్నర వీడి మొహాన పారేస్తున్నా డాయన!" అంటున్నది దుర్గ, సరళంగా.

"ఇంకా నయం, ఈమాత్రం పాలన్నా మీకు దక్కుతున్నాయి! లోకమంతా ధరలు పెరిగినాయి! పెరుగుతున్న ధరల్నే మా బ్రెగొడ్లు తింటున్నాయి! ఇదిగోనండోయ్, రేపట్నుంచి పాల ధర పడి మూడు రూపాయలు" అంటున్నాడు పాలవాడు.

"ఏమిటీ? ! మొహం మండ! మీ పాల వాళ్లు నెలనెలా మమ్మల్ని కాల్చుకు తింటున్నారు! నే నీ ముగ్గు మాసిన పట్నం వచ్చినప్పుడు పడి అర్ధ రూపాయి ఉండేది! అయ్యో, అయ్యో, ఎంత పాయ్యే కాలం వచ్చింది! మూడు రూపాయలు చేస్తావ్రటా పడి? చెయ్. నన్ను ముక్కలుగా కోసినా ఇంక నీ దగ్గర పాలు పోయించుకుంటే నీ ఎడం కాలు జోడు తీసుక్కొట్టు!" అనేసింది దుర్గ.

"మానెయ్యండి. రేపు లెక్క చూసి మాది మాకు పారెయ్యండి" అనేశాడు పాలవాడు.

"చావు! నీలాంటి పాలవాళ్లు నా తల వెంట్రుక లంతమం దున్నారని తెలుసుకో. నీ బాబులాంటి వాడి దగ్గర పోయించుకుంటాం." ఇంకా అంటున్నది దుర్గ.

"ఆఁ ఉన్నారు వెంట్రుక లంత మంది! పోయించుకో మూడుంకాలు రూపాయికి!" అన్నాడు పాలవాడు గుండు పేల్చినట్టు.

"పొయ్యేకాలం రాను! వీళ్ల గుంపంతా ఒకటే! ముఠా కట్టి చస్తున్నారు! వీడా పేలడం అందుకే! పాలే కుండా మాడ నన్నా మాడతాం గాని, నన్ను ముక్కలు కోసినా ఇంక నీ దగ్గర పాలు పోయించుకోను, చూస్తావుగా?" అని మెషీను గన్ను పేల్చింది దుర.

"లచ్చల మందిని చూశా నా పుటకల్నుంచి! మా పాలు తాగటం మానిన మడుసుల్ని నే నెరగను! రేపు తెల్లారి దుడ్డు లెక్కగట్టి ఇవ్వండి" అనేసి రేకు గేటు ఠపీమని కొట్టి వెళ్లాడు పాలవాడు.

కాసేపు నిశ్శబ్దం. దుర్గ ఇంకా గేటు దగ్గరే దిమ్మెరపోయి నించుందా? 'టాప్ టాప్' మన్నాయి వరండా, వంటింటి తలుపులు. దుర వంటింట్లోకి చేరిం దనుకున్నాడు ప్రభాకరం, నిటారుగా లేచి నించుంటూ.

"వచ్చారా కాఫీకి? రండి, రండి! సిద్ధంచేసి రెడీగా ఉంచుతున్నా. రేపట్నుంచి మీరూ, మీ సుపుత్రుడూ, మీ సుపుత్రికా వంటింట్లో కొచ్చి నన్ను కాఫీ అడక్కండి — ఇప్పుడే చెబుతున్నా!" అని ప్రభాత గీతంతో చేర్చి మళ్లీ మెషీను గన్ను పేల్చింది దుర్గ.

"మరి నీ సంగతేమి" టని అడిగాడు ప్రభాకరం, నెమ్మదిగా వంటింట్లో కొచ్చి గోడకు చేరగిలపడుతూ.

"మీరు నన్ను కోసి ముక్కలు చేసినా సరే, కాఫీ మానడం నా వల్ల కాదు! అసలు మా ఇంట్లో నేను పుట్టిందే కాఫీతో" అంది దుర్గ.

"నా చిన్నప్పుడు మా నాన్న లక్షాధికారే! నేను నవ రుసులతో శనగపప్పూ, బఠాణీలూ కొనుక్కునేవాణ్ణి! కాలాన్ని బట్టి, సాఫీగా రోడ్డున నడిచే వాణ్ణి అడ్డం తిరిగి ముళ్ల డొంకల్లో నడవమన్నారు! నిన్నూ నన్నూ కాదని ఆ పాలవాడు భయంకరంగా పాల ధర పెంచుతానంటే తిండి మానేసి కాఫీ తాగి పడుంటవొ — ఏదో ఒకటి నెమ్మదిగా సెటిల్ చేసుకుందాం" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"మీరే చెయ్యండి ప్రాయోపవేశం! నా కెప్పుడో తెలుసు, ఎవరి కేం లోపం జరిగినా ఒకర్నొకరు పీకుతారని! అవునూ, ఇంతకీ మీ రా పాల పక్షి పేలిపోతుండటం అంతా వింటూనే హాయిగా మంచం మీద పవళింపుసేవలో ఉన్నారన్న మాట?" అన్నది దుర్గ, పొయ్యి మీద పాలను కొరకొర చూస్తూ.

"లేదు. చెవుల్లో మెషీను గన్నులు పేలినట్టయి, పడుకున్న వాణ్ణి పడుకున్నట్టే మూడు నిలువులెత్తెగిరి కింద పడ్డా. లేకుంటే రాత్రి రెండు గంటల దాకా పనిచేసి బ్రహ్మ వేడెక్కిన పక్షి, ఇంకొంచెం వెలుతురొచ్చేదాకన్నా పడుండును" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"ఇంకా నయం, ఇంటికప్పంటూ లేకుంటే రాకెట్టల్లే నేరుగా ఆకాశానికెగిరుందురు! మీరు పడేదే కష్టమే గాని ఇవతలి పెళ్లాం అంటూ ఒకత్తెను నానారకాల వెధవ లొచ్చి బజార్లో దులిపేస్తుంటే మీకు చీమ కుట్టినట్టు లేకపోవటం ఎంతాశ్చర్యంగా ఉంటుందో! ఇంకో మొగుడయితే ఆ పళ్లెత్తు పాల పక్షి ఒళ్లు హూనంచేసి ఉండును!" అంది దుర్గ, ఫడాఫడా కాఫీ కలుపుతూ.

"ఇంకో పెళ్లాం అయితే పరువుగా పడుండే మొగుణ్ణి ఆ వెధవల మీద ఉసిగొల్పేందుకు బజారు కీడవదు" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"అయితే నేను పరువులేని దాన్నన్న మాట! మీ కొంప గుండాన పట్నం ఇష్టంలేని తెలివి తక్కువ బొందను గనక నోరు చేసుకుని బయట పడుతున్నా. రేపట్నుంచి మీరే ఆ అక్క పక్కలందరితో ఎడాపెడా చెంపలు పగలగొట్టించుకుని ఈ ఇంటి వ్యవహారాలీదండి, నే నో మూల పడుండి నోరెత్తకుండా చూస్తూ కూర్చుంటా! ఆ పచారీ సరుకు షాపుల వాళ్ల కన్న జలగలు నయం! జబ్బులున్న వాళ్లకు జలగల్ని పట్టిస్తే జబ్బులు నయమవుతాయి. ఈ షాపుల వాళ్లు పడితే మనుషుల రక్తం కొళాయి గొట్టాల గుండా దిగిపోయి, పాండు రోగం పట్టి, నీరుడు చూపి చస్తారు! వంద రూపాయల నోటిస్తే జానెడు సంచికి సరిబడ పొట్లాలు గట్టి పొమ్మంటున్నారు! మొన్న నాలుగు రూపాయలున్న ఆ ముష్టి మాగుడు కంపుగొట్టే నూనెలు ఈ వేళ ఎనిమిది రూపాయలా? పది రూపాయలున్న డాల్డా నెయ్యికి పదహారు రూపాయలా? నూర్రూపాయలున్న ఆ గుండు రాళ్ల బియ్యపు బస్తా నూటముప్ఫయ్యా? మీరు నన్ను లక్ష అన్నా వాళ్లతో నేను కుక్క పోట్లాడినట్టు పోట్లాడైనాసరే, వాళ్ల అంతు తేలవంది వదల్ను!" అంది దుర్గ, కాఫీ ప్రభాకరానికి గిరవాటేసి, కొంచెం పక్కగా ఠపీమని కూర్చుంటూ.

"వదలద్దు ఫలితం ఉంటే. మన ఇళ్లకొచ్చే పాలబాపతు లాంటి వాళ్లే మనకు కొంచెం లోకువ. వాళ్లను ఎన్ని తిట్టినా మనల్ని తిరిగి తిట్టరు. తక్కువ వాళ్లమనే భావం ఇంకా ఎంతో కొంత వాళ్లలో ఉంది. ఏదో ఇంట్లో వాక్కుంటాం గాని, పాపం, ఆ షాపుల్లో వర్తకులంటే వాళ్ల పట్ల మనం బజారు సభ్యత ఒకటి కనబరుస్తాం. నువ్వు పాలవాడితో మక్కె లిరగ్గొట్టినంత పోట్లాడినట్టుగా ఆ షాపుల్లో పెద్దమనుషులతో పోట్లాడతావని నేను కల్లో గూడా ఊహించలేను. ఆ షాపులవాళ్ల నడుగుతాం — "అయ్యా, నిన్న రూపాయి సరుకు ఈ వేళ అయిదు రూపాయలైందేమిటి?" అని. నీకు సమాధానం చెప్పే వ్యవధి పాపం, వాళ్లకు అట్టే ఉండదు గనక నవ్వుతూ టూకీగా నాలుగు ముక్కల్లో చెప్పేస్తారు — "టాక్సులు పెరిగినాయి, పంటలు పండటం లేదు, ఫాక్టరీల్లోనూ, రైల్వేల్లోనూ పనివాళ్ల సమ్మెలు పెరిగిపోతున్నాయి, సరుకే దిగుమతి లేదు" అని. ఒక విధంగా వాళ్ల మాటలూ నిజం కావచ్చు. సరుకు దొరకటమే దుర్లభం అవుతున్నప్పుడు ఈ వ్యాపారులు ఎన్ని కష్టా లొచ్చినా సరే వృత్తి ధర్మం దృష్టితో సరుకు మన కందచెయ్యకపోతే మన బతుకులేంగాను? అందుకే అప్రాచ్య డెవడైనా 'ఈ వ్యాపారస్థులు మనల్ని నిలువు దోపిడీ చేస్తున్నా' రని పిచ్చికేక వేస్తే, వాణ్ణి చితగ్గొట్టి జైల్లో కీడ్చేసేందుకు ముందు ఓటు మనం వేస్తాం. బట్టల షాపుల్లో ఫలాని నూలు చీరె ఎంత ఖరీదని నువ్వడిగా వనుకుందాం. వాడు ఏభై రూపాయలని సునాయాసంగా అనేస్తాడు, ముష్టి ఏభై రూపాయలు నీకో లెక్కా అన్న మొహం పెడుతూ. అంతకు ముందు ఆ బాపతు చీరె ధర ముప్ఫై చిల్లరని నీకు తెలుసు. ఆ షాపు వాణ్ణి అదోరకం చూపు చూస్తావు నువ్వు. వాడు నీ చూపు ధోరణి పసిబట్టి నిన్ను

వెంట్రుకను చూసినట్టుగా పక్కకుతిరిగి, ఇంకో పది మంది ఆడకూతుళ్లతో వ్యవహారం నడుపుతుంటాడు. నీకు తల తీసేసినంత పనవుతుంది. వాడి కుతిక కొరుకుదా మనిపిస్తుంది నీకు. కాని, దర్జా లొలకపోస్తూ హేండ్ బాగుల్లోంచి డబ్బు తీసి గిరవాటేస్తూ, చీరెలు కొనుక్కుపోతున్న పక్క ఆడ జనాన్ని చూసి, నీ నోటికీ చెయ్యికీ పక్షవాతం వస్తుంది. ఇక్కడ పాలవాడి మీద నీ శక్తి కున్న స్వేచ్ఛ అక్కడ తుస్సుమంటుం దని నువ్వు గుర్తిస్తావు. అది బజారు సభ్యత!" అన్నాడు ప్రభాకరం, నెమ్మదిగా కాఫీ తాగుతూ.

"అడుక్కుతిన్నట్టుంది మీ చచ్చు ధోరణి! కొంపే తగలడుతుంటే మీ మొగుళ్ళు తగలట్టానికి మూళ్ళమేమిటని గణితాలేస్తూ కూర్చుంటే కొంప బుగ్గయి వీథిలో కూర్చుంటాం! మన సంసారం నడక తీరు చూస్తుంటే సంపాదనకు తగ్గట్టుగా సగం బతుకే బతుకుదాం అనటంలో నమ్మకం నా కెనాడో పోయింది. మన పుత్ర రత్నం బిఎస్. ఎస్.సి. చదువుతున్నాడాయెను! వాడి పార్టీలకూ, సినిమాలకూ, పిక్నిక్కులకూ, హోటళ్లకూ మనం డబ్బు సర్దక పోతే వాడు మిమ్మల్ని నన్నూ బజార్న పెట్టేంతటి విద్య సంపాదించాడు! మన చిరంజీవి పిల్ల బి. ఎస్‌సి. లో అడుగు పెట్టింది గదా? దాని టాయిలెట్సూ, డ్రెస్సులూ, జాయ్ రైడ్సూ, సినిమాలూ, పిక్నిక్కుల్లో ఏది లోపించినా తనని కాలేజీ నుండి వెలివేస్తారని కాట్లకుక్కల్లే అరుస్తుంది! మీకు చేతనైతే నాలుగు రాళ్ళెక్కువ సంపాదించి, ఈ సంసారాన్నో దారిని పెట్టండి గాని, ఇంకో రకంగా వేగటం నా వల్ల కాదు." ఝాడించినట్టనేసింది దుర్గ, కాఫీ జుర్రున జుర్రుతూ.

"బుర్ర గజిబిజైన మనిషి చెవి దగ్గర జుర్రున జుర్రుతుంటే వాడి స్థితేమౌతుందో ఎలా చెప్పటం! మజ్జిగా అన్నం అయిదు వేళ్ళా లోపలికి పోనిచ్చి, తాను చించినట్టు జారుకోవటం తగులుతూంటుంది గాని, కాఫీ జారుడేమిటా అని — " అని అంటున్న ప్రభాకరం రెండు తుండేలు వేయబోయిన వాడల్లే, మధ్యలోనే ఆగిపోయాడు.

రేసుకోర్సులో గుర్రాల రౌడు తీసి నట్టు కొడుకు శంకరం ఎమ్. ఎస్‌సి. కూతురు శాంత బి. ఎస్‌సి. ఒకళ్లనొకళ్లు తోసుకుంటూ వచ్చి వంటింటి ద్వారంలో ఇరుక్కు నించున్నారు.

"అమ్మా, నా కాఫీ." అరిచాడు శంకరం.

"అమ్మా, నాక్కూడా కాఫీ." అరిచింది శాంత.

"నాన్నా, ఈ డిసెంబర్లో కాలేజీ వాళ్ళు మాకు నార్తిండియా టూరు పెట్టారు! నాలుగు రోజుల్లో రెండు వందల ఏభై కట్టాలి! విడిగా వెళితే అయిదు వంద లవుతుంది!" అన్నాడు శంకరం ఏక ధాటిగా.

"ఈ వెధవకేం పనిలేదు, నాన్నా. డిసెంబర్లో పట్టుకుండని డాక్టరు సర్టిఫికెట్టు ఒకటి పారేస్తే కాలేజీ వాళ్ళు నోరెత్తరు. నాన్నా, ఎల్లుండి లోపు టెరం ఫీజు రెండు వందలు కట్టాలి. ఇచ్చెయ్. అమ్మా, చిన్న వాళ్ల జయ స్మగుల్లులో డార్కు బ్లూ నైలెక్సు చీరె మార్కెట్టు ధర కన్నా ముప్పై రూపాయలు చౌకగా కొనుక్కుందమ్మా. ప్రెష్‌గా ఎంత బాగుందో నేను చెప్పలేను! రెణెల్లు కిందటే అన్నావు, బ్లూ నైలెక్సు చీర కొనిపెడతానని" అంది శాంత, శంకరానికి [illegible].

"లేదు, నాన్నా టూరు వెళ్ళకపోతే మార్కులు తగ్గిస్తారు. మాటూ, కై కూడా వేసుకు రావాలట. నా క్లాసుమేట్లందరికీ సూట్లున్నాయి. అసలీ శాంతకు దర్జా లెక్కువైనాయి, నాన్నా. ఇప్పటికి నాలుగు నైలెక్సు చీరె లున్నాయి దీనికి. కాలేజీ వాళ్ళు సినిమాస్టార్లల్లే రోజు కో నైలెక్సు చీరె మార్చుకునేం రమ్మనరు" అన్నాడు శంకరం, శాంత కాలు తొక్కుతూ.

"చూడమ్మా, నా కాలెట్టా తొక్కుతున్నాడో! ఆ చచ్చు సినిమా స్టార్లంటేనే నా కసలు డోకు! నా క్లాసుమేట్సు పుస్తకాల మధ్య సినిమా స్టార్ల బొమ్మ లుంటాయి. నా కట్టాంటి వెర్రి వేషాలేం లేవు. ఈ శంకరమే ఆ రాజేష్ ఖన్నా, దేవానంద్ అంటే మూర్ఛపోతాడు, నాన్నా! ఆ చెంపల మీద పిచ్చిక గూళ్ళూ, వెనక గిరజాలూ, వాలిన మీసాలూ, లాల్చీ మీద లతలూ వాడి కదే రామస్మరణ, నాన్నా" అంది శాంత, శంకరాన్నిగిల్లుతూ.

"జానౌను. మన దేశమంతటా ఈ భక్తి పుష్కలంగా తాండవిస్తున్నది. భక్తికి ఋజువు భజన. అందుకే మన దేశ మంతటా స్టార్ల భజన మందిరాలు వెలిసినాయి. మన ప్రభుత్వం పెట్టిన చౌక డిపోల అందులో వెయ్యోవంతు ఉంటేనా! 'దేశమంటే మనుషులోయ్' అన్నాడు పాప మా అప్పారాయ కవి! ఈనే రాయన బతికుంటే అవుర్న సంతోషిస్తాడు మన మనుషుల్ని చూసి.

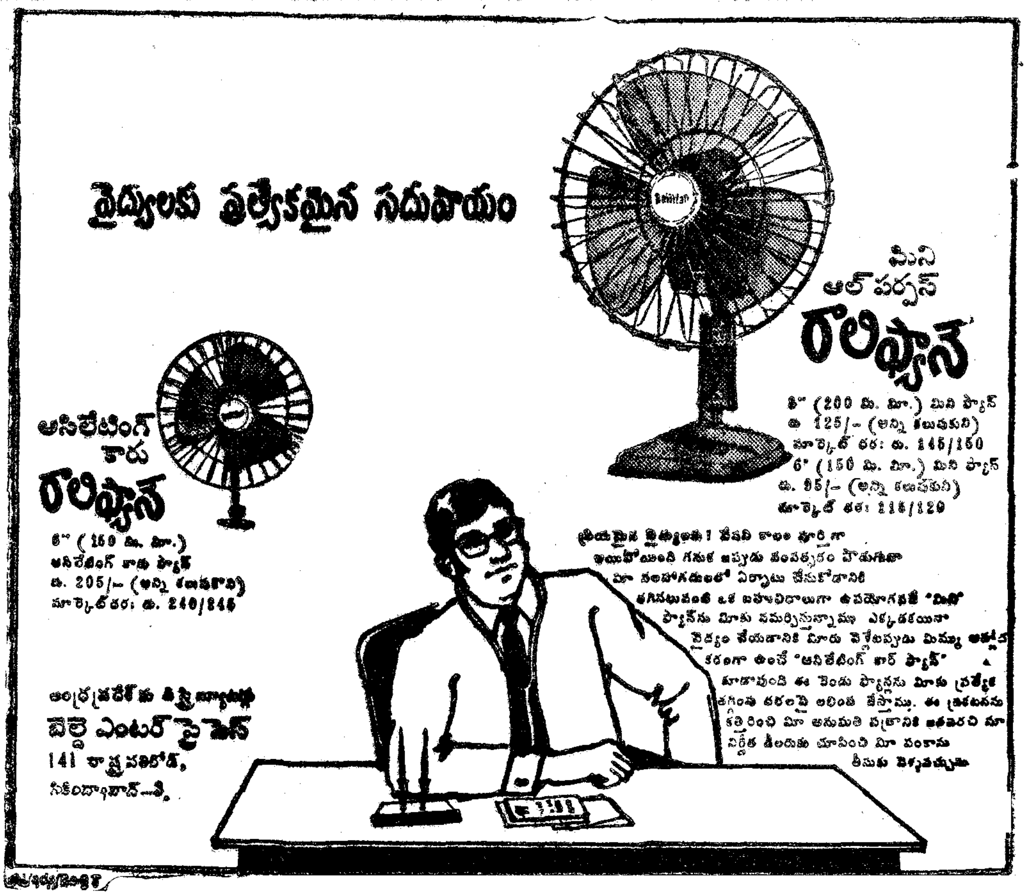

ఇదిగో, దుర్గా, పిళ్ల సంగతేమిటో నువ్వు కాస్త చూడు. ఆఫీసుకు టైమవుతున్నది, ఇంకా స్నానమే చేయలేదు." తువాలు దులుపుకుంటూ లేచాడు ప్రభాకరం.

"చూసేందు కేముంది? వాళ్లకి కావలసింది ఇస్తే ఇవ్వండి, లేకుంటే మీ వల్ల కాదని చెప్పండి. పెద్ద చదువులు చదవాలని ఆశలుంటే ఇవన్నీ తప్పుతా యేమిటి?" అంది దుర్గ.

"ఔను మరి. వాడి టూరూ, మాటూ, దాని ఫీజూ, నైలెక్సు చీరే అంతా చేరి స్వల్పంగా అయ్యేది ఆరు వందలేగా! ఆ పాలవాడు ఓ అర్ధ రూపాయి ఎక్కువడిగితే ఇందాకణ్నుంచి మనం నాలిక పీక్కుని ఛస్తున్నాం! మనకు ధయ్యాలు, భూతాలు కనుపించనిది ఏ రోజు?" అన్నాడు ప్రభాకరం., మనసులో భగవాన్ని తలుచుకుంటూ.

""'ఇదేం ఖర్మంటా! పుట్టిన బిడ్డలకూ, ఆ బజారు పక్షులకూ ముడి పెట్టుకుంటారటండీ ఎవరైనా? మన ప్రయోజకత్వాలు అడుగంటితే దయ్యాలూ భూతాలేకాదు, బ్రహ్మరాక్షసులు కూడా వెంటపడతాయి!" అనేసింది దుర్గ, కాఫీ గ్లాసుల్ని ఖజేల్మని కింద పెడుతూ.

అమాంతం శంకరం, శాంతల మధ్య మార్గం ఛేదించుకుని, బాత్ రూములోకి దూరి తలుపేసుకున్నాడు ప్రభాకరం.

స్కూటరెక్కి ఆఫీసుకు బయలుదేరి, మెయిన్ బజారు పక్క సిగరెట్ బంకు వద్ద ఓ పాకెట్ స్మోకీలకోసం ఆగాడు ప్రభాకరం.

"ఏం ప్రభాకరం, ఆఫీసుకేనా వెళ్లేది! నిన్ను కలుసుకోవటానికి కొంచెం ఆలస్యం చేశాను." ప్రభాకరం భుజం మీద చెయ్యి వేసి పలకరించాడు బాల్య స్నేహితుడూ, క్లాసుమేటయిన రామేశం.

"ఏం రామేశం, బాగున్నావా? ఏమిటి విశేషం?" అడిగాడు ప్రభాకరం.

"విశేషం ఉండే నీ దగ్గరి కొస్తున్నా. ఇదిగో చూడు, ప్రభాకరం, ఒకపాయింటు వద్ద ప్రారంభమయిన మన జీవితాల్లో నీ జీవితమైనా వచ్చగా ఉందని నేను ముచ్చట పడుతూంటా. శిణ్ణెల్ల నుంచి మా టీచర్లం సమ్మె చేస్తుండటం నీకు తెలియని విషయం కాదనుకుంటా. ఇష్టం లేకపోయినా తప్పలేదు గనక స్నేహభావంతో నిన్నో వంద రూపాయలప్పడుగుతున్నా. నా దురవస్థకు ఎంతో ఆదుకున్న వాడి వవుతావు" అన్నాడు రామేశం, దీనంగా.

"ఇదిగో, రామేశం, నువ్వంటే నాకు స్నేహ గౌరవాలున్నాయి. అవసరంగా వచ్చిన వాడివి నీతో నీకు కుడిఎడంగా ఉన్న నా స్థితి గురించి చెళ్లబోసుకోవటం నా ఉద్దేశ్యం కాదు. టీచరుగా నీకో రెండు వందలు గిట్టవచ్చు. ప్రత్యేక విలేఖరిగా నాకో అయిదు వందలు ముడతాయి. అయితే ఆర్థిక బాధలకు గురవటంలో నీకు నేనేం తీసిపోనని నువ్వు నమ్మవచ్చు. నాకు జీతం అందిన వారానికే అప్పులు మొదలవుతాయి. కాలేజీ చదువుల ఆదేశాల్ని ఇట్టే నాలుగు రోజుల్లో నేను నా కొడుకూ కూతుళ్లకు ఆరు వందలు చదివించకపోతే నాకు మరణ శిక్ష తప్పదని ఇప్పుడే చెవిని వేసుకుని మామూలుకన్న కొంచెం ముందుగానే ఆఫీసుకు బయలుదేరా. ఈ వేళ ప్రాణాల కన్న ఏ వస్తువు విలువైనా పెరిగింది. ఆస్తుల్లేని వాళ్లకు చదువుల ఖరీదు ఎక్కువైతే జీవితా లెట్లా గడుస్తాయి, రామేశం? ఏ గడ్డి కరిచయినా సరే నాలుగు రోజుల్లో ఆరు వందలు పుట్టించకపోతే నా గతి కుక్కల్నక్కలు పడవు! రామేశం, నేను నిజం చెబుతున్నానని నువ్వు నమ్ము" అన్నాడు ప్రభాకరం, బంకులో స్మోకీలకు ఖాతా రాసేసి.

"ప్రభాకరం, నువ్వు బతుకుతూ చచ్చిన వాడివి! నేను ఎప్పుడో చచ్చి బతుకుతున్న వాణ్ణి! కొంచెం భేదం ఉంది, అంతే" అని వెళ్లిపోయాడు రామేశం.

చేతిలో స్మోకీల పాకెట్ వేపు కొంచెం సేపు చూస్తూ నించున్నాడు ప్రభాకరం.

ప్రభాకరం ఆఫీసులోకి అడుగు పెట్టగానే "బాసు నిన్ను వెంటనే రమ్మని కబురు చేశాడు" అన్నాడు శ్రీరామచంద్ర అనే సంపాదకీయ శాఖోద్యోగి, ప్రభాకరానికి తాఖీదు అందజేస్తూ.

"శ్రీరామచంద్రప్రభో! చల్లని వార్త సొంతం అడుగు పెట్టకుండానే చెవిలో పేల్చేశావు! రక్తపు పోటుండి, వంద మెట్లెక్కి రొప్పుకుంటున్న మనిషి గుండెల మీద ఓ తాపు తన్నితే ఆ దీనుని స్థితి ఎలా గిలగిల కొట్టుకుంటుందో నువ్వు ఊహించగలవా, రామచంద్రప్రభో? బాసు పిలుస్తున్నాడంటే మృత్యు కవాటాలు తెరుచుకుని ఆ గదిలోకి పోవటమే నని నీ కెప్పుడైనా తట్టిందా, రామచంద్ర ప్రభో? సరే, వెళ్లొస్తా. మనఃపూర్వకంగా నా శుభం కోరు!" అని బాసు గది వేపు నడిచాడు ప్రభాకరం.

బాసు గది ముందు బాయ్ ఉన్నాడు, బొద్దుగా పులి మీసాలతో. ప్రభాకరాన్ని చూడగానే యంత్రంలాగా చెయ్యెత్తి వారించాడు, కాసేపు ఆగమన్నట్టు. 'ఈ చచ్చు వెధవ నన్ను రోజూ కొత్తగా చూస్తాడేం ఖర్మ?' అనుకున్నాడు ప్రభాకరం, మంత్రం తగిలిన వాడల్లే నిలబడి పోతూ.

కొంచెంసేపు— ఇంకొంచెంసేపు — చాలాసేపు తను అట్లాగే నించున్నాననుకున్నాడు ప్రభాకరం.

బాయ్ లోపలి కెళ్లాడు. తిరిగి వచ్చాడు. కొంచెం ఆగాడు. లైను క్లియరైంది లోపలి కెళ్లమని సంజ్ఞ చేశాడు. ఉలిక్కిపడి గదిలోకి నడిచాడు ప్రభాకరం.

గదిలోకి వెళ్లి నించున్నాడు ప్రభాకరం, కొత్తగా నాటక రంగం మీద కాలు పెడుతున్న నటుడల్లే.

బాసు తల వంచుకుని ఏదో రాసుకుంటున్నాడు. తనను చూశాడా బాసు? ఏమో, ఊహించటం దుర్లభం! అయినా తల వంచుకుని చుట్టూ మూడు వందల డిగ్రీల పరిధిలో ఏం జరుగుతున్నదీ ఇట్టే గ్రహించగల శక్తి బాసు బాబుకుంది! తల ఎత్తడేం? ఘోరమైన సస్పెన్సు! ఎయిర్—కండిషన్డ్ రూము గనక తనకు చెమట పట్టడంలే. బాసు వెనక ఎత్తుగా ఉన్న ఉడెన్ స్క్రీనుకు గాంధీ, నెహ్రూ, టాగూర్, రమణ మహర్షి, అరవిందఘోష్, సాయిబాబా, కంచి కామకోటి పీఠాధిపతి బొమ్మలు వేళ్లాడుతున్నాయి. బాసుకు వాళ్ల పట్ల భక్తి గౌరవా లుండవచ్చు. ఆ వ్యక్తులు చెప్పిన తత్వాలు కొన్ని రకాలైనవి! ఆ రకాల్లో ఏవి బాగా బాసుకు నచ్చినాయో! నచ్చీ నచ్చకపోయినా బహుజనావళినిబట్టి వాళ్ల పట్ల మనం నమ్రతగా ఉండటంలో తప్పేం ఉండదుగా! బాసుకు కవిత్వం గిట్టదే! అక్కడ టాగూరు బొమ్మెందుకూ? 'మన కవిత్వాలు వికారంగా ఉంటాయండీ' అని బాసు డోకొచ్చినట్లు ఓ సారి అనటం తనకు తెలుసు. మన కవిత్వాలంటే ఆంధ్రులవేగాని విశ్వకవివి కాకపోవచ్చుగా!

"ఏం సుధాకరం, ఏమిటి సంగతి?" చటుక్కున అడిగాడు బాసు, తలఎత్తకుండానే.

విశాల విశ్వంలో మైమరిచి విహారి

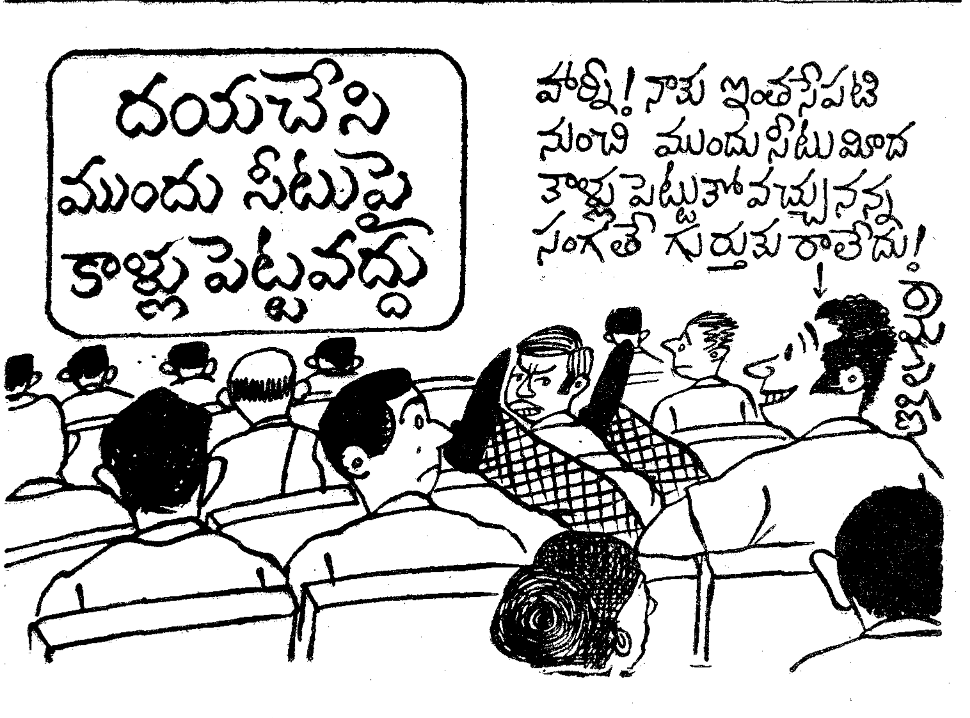

స్తున్న ఓ వ్యక్తి వీపుమీద చాచి కొడితే ఆ వ్యక్తి ప్రాణి ఏ విధంగా దద్దరిల్లి రెపరెపలాడుతుందో, అంత స్థితి కీడ్చబడ్డ ప్రభాకరం— "నేను ప్రభాకరాన్నండీ" అని తెప్పరిల్లుకుని చెప్పాడు, బాసు పొరబడుతున్నాడని గ్రహిస్తూ.

"అవును, నువ్వు ప్రభాకరానివి కాదనెవరన్నారూ?" అడిగాడు బాసు, తలఎత్తి ప్రభాకరాన్ని వింతగా చూస్తూ.

"మీ రిప్పుడు 'సుధాకరం' అని పలకరిస్తే ఇక్కడ ఇంకెవరూ లేనందు వల్ల నా పేరు విషయంలో మీరు పొరబడి ఉండవచ్చు ననుకున్నానండీ" అన్నాడు ప్రభాకరం గుటక మింగుతూ.

"అవును, నీ పేరు ప్రభాకరం అని విందుకు మార్చుకోగూడదూ? ఆ పేరంటే నా కెందుకో చాలా ఇష్టం" అన్నాడు బాసు, ప్రభాకరాన్ని అట్లాగే చూస్తూ.

"అసలు నా పేరు ప్రభాకరమేనండీ" అన్నాడు ప్రభాకరం, దిమ్మెరపోయిన మొహంతో.

"అవునోయ్, నువ్వు ప్రభాకరానివనేగా నే నిందాకట్నుంచీ అంటున్నదీ! కొంప తీసి నువ్వేమైనా పుచ్చుకోలేదు గదా?" అడిగాడు బాసు, ప్రభాకరా న్నదో చూపు చూస్తూ.

"నా కా అలవాటు లేదండీ" అన్నాడు ప్రభాకరం, తెల్లమొహంతో.

"ఉద్ధరించావు! అయినా ఈ వేళ మనుషుల్ని కొలవటం చాలా కష్టం! విందుకో అనిపించింది నీ పేరు 'కమలాకరం' అవుతే ఎట్లా ఉంటుందని. 'అధర సుధారసం' అనే మాట నువ్వెప్పుడైనా విన్నావా? అదేమిటో నిన్ను చూసినప్పుడల్లా నా కా మాటే జ్ఞాసకం వస్తూంటుంది. నీ పేరు 'సుధాకరం' అని మార్చుకుంటే బాగుండదూ? వెనక 'వెంకయ్య' అనే నా తోటి విద్యార్థి పేరు భరించలేక మా తెలుగు పండిత రసికు డొకాయన 'వెంకయ్య' పేరు మార్చి 'సుందరమూర్తి' అని పెట్టాడు. అప్పట్నుంచి వెంకయ్యంటే నా కెంతో ప్రేమ పుట్టుకొచ్చింది" అన్నాడు బాసు.

"నాకుకూడా 'సుధాకరం' అనే పేరంటే గిట్టకపోవటం కాదు గానీండి, ఈ వేళ నా పేరు మార్చుకుంటే నా ఉద్యోగం పోతుందండీ" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"ఛీ, ఎవ డా అన్నదీ! నేనేగా నీ ఉద్యోగం తీస్తే తీసేదీ?" అన్నాడు బాసు.

"నా ఉద్యోగం 'ప్రభాకరం' పేర ఉందండీ. రేపట్నుంచి నేను 'సుధాకరం' అని సంతకం పెట్టడం మొదలు పెడితే మీ కాషియర్ నాకు జీతం డబ్బివ్వకపోగా 'సుధాకరం' అనే పేరు గల వాడికి ఈ ఆఫీసులో ఉద్యోగమే లేదని ఖచ్చితంగా చెప్పేస్తాడండీ" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"ఏడ్చాడు వెధవ! అవును, 'సుధాకరం' అని పేరు మార్చుకుంటున్నట్టు 'లా' ప్రకారం కట్టుదిట్టాలు చేసుకునే ఏర్పాట్లున్నాయిగా?" ప్రశ్నించాడు బాసు.

"ఉంటే ఉండచ్చు గానీండి, నాకు బుద్ధి తెలిసినప్పట్నుంచీ నేను ప్రభాకరం గానే పిలవబడుతుండటం వల్ల నా కా పేరు తీసేస్తే నన్ను నేనే గుర్తించక పోవచ్చనే సందేహం ఉందండీ" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"అవును, నాకూ నువ్వనుకున్నట్టే అనిపించింది సుమా! నీకు నిజం చెప్పాలంటే ఆ వెంకయ్యకు సుందరమూర్తనే పేరు పెట్టటమే నా కడుపులో దేవినట్టయింది!" అన్నాడు బాసు.

"అవునండీ, ఉంటూన్న పేరు ఇంకో రకంగా ఉంటే అది ఉండనట్టే ఉంటుందండీ" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"అవునూ, నువ్విక్కడి కెందుకొచ్చా?" చటుక్కున అడిగాడు బాసు, ప్రభాకరాన్ని అప్పుడే చూసినట్టు.

"మీరు కబురు చేశారని ఆఫీసులో చెపితే వచ్చానండీ" అన్నాడు ప్రభాకరం, అసలు బాసును చూస్తూ.

"ఎవరు చెప్పారూ కబురు చేశాననీ?" అడిగాడు బాసు.

"శ్రీరామచంద్ర అండీ." చెప్పాడు ప్రభాకరం.

"ఏడ్చాడు! అవును, కబురు చేస్తే చేసి ఉంటా. ఇదిగో, ప్రభాకరం, నిన్ను చూడగానే ఒక్కోసారి నీ పేరు జ్ఞాపకం రాక తికమకగా ఉంటుంది. ఎందుకో నీకు తెలుసా?" అడిగాడు బాసు.

"తెలుసండీ. నేను మీ ఆఫీసులో చేసే పని గుర్తున్నంతగా నా పేరు మీకు గుర్తుండకపోవచ్చు" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"కరెక్టుగా చెప్పావు! నీకు తెలివితేటలున్నాయి, ప్రభాకరం. అందుకే నిన్ను ప్రత్యేక విలేఖరిగా వేశానని నీకు తెలుసా?" అడిగాడు బాసు.

"నా మీద మీకు చాలా సదభిప్రాయం ఉందని తెలుసండీ" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"ఉంది. కాని, పరిస్థితుల్ని బట్టి అభిప్రాయాలు మారచ్చుగా?" అన్నాడు బాసు.

"మారచ్చు" అన్నాడు ప్రభాకరం, గుటక మింగుతూ.

"మారక తప్పదుకూడా. జయరావు నీకు తెలుసుగా? నీ కన్న అతనికి రెండు వంద లెక్కువిచ్చి ప్రత్యేక విలేఖరిగా ఉద్యోగం ఇవ్వటంకూడా నీకు తెలుసనుకుంటా. అట్లా ఎందుకు చేశానో నీకు తెలుసా?" అడిగాడు బాసు.

"మీరొక సంస్థకు అధిపతులు గనక మీకు కొన్ని సరదాలు ఉండవచ్చనుకున్నా" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"నీ కున్న తెలివితోపాటు కొన్ని పాళ్ల తలతిక్కకూడా ఉందనుకోవటం బేసబబేం కాదనుకుంటా. ఇటీవలి నీ రిపోర్టులు అడుక్కుతింటున్నట్టుగా ఉంటున్నాయి" అన్నాడు బాసు.

"ఇంకొంచెం వివరంగా చెబితే అవసరమైన సవరణలు చేసుకుంటా" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"నీ హైదరాబాదు రిపోర్టులు నీ సొంత పైత్యం, అక్కర్లేని వాగుడుతో కంపుగా ఉన్నాయి. నా పత్రిక పాలిసీ గురించి నీ కెన్ని సార్లు చెప్పినా నీ బుర్ర కెక్కుతున్నట్టు లేదు" అన్నాడు బాసు.

"అందులో నా సొంత పైత్యమేమీ లేదండీ. ఉన్నది ఉన్నట్టు రాసి పంపాను" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"ఉన్నది ఉన్నట్టు రాయటంలో పాలిసీ ఏడవదే! ఇదిగో, కమలాకరం, నీ బుద్ధి నా పత్రిక కెంతమటుకు పనికి వస్తుందో నే నింకేమీ నిర్ణయించుకోలేదు. ఇంక నువ్వు వెళ్లవచ్చు" అని తల వంచుకుని రాసుకోవటం మొదలు పెట్టాడు బాసు.

స్వతంత్ర జీవి

తన స్వంత ఆలోచన, అభిప్రాయం లేకుండా, ఇతరుల ఆలోచనలపై ఆధారపడి, ఇతరుల అభిరుచులకు అనుగుణంగా వర్తించే వ్యక్తి బానిస.

—క్లాప్‌స్టాక్

అడుగులో అడుగేసుకుంటూ సంపాదకీయశాఖ ఆఫీసుకు తిరిగి వచ్చిన ప్రభాకరానికి అక్కడి తోటి ఉద్యోగులందరి కళ్లచూపులూ తనని బల్లాలతో గుచ్చినట్టు గుచ్చుతున్నట్టూ, త నొక్కడూ వాళ్లమధ్య ఒంటరిగా దిక్కులేని స్థితిలో నిలబడినట్టూ అనిపించింది. కాని, ఆ పెద్దమనుషులు ఎవరి పనులు వారు చూసుకుంటూ, నిద్రలో నడిచి వస్తున్న వాడల్లే వస్తున్న ప్రభాకరం తీరు నదో రకంగా చూసినా ప్రభాకరానికి జరిగిం దేమిటైందీ, అతని మనసు ఈదురుగాలిలో ఓ లేతాకు మాది రే విధంగా రెపరెప కొట్టుకుంటున్నట్టు కొట్టుకుంటున్నదీ ఊహించగలరనుకోవటం అసంభవం.

అవును మరి, ఇక్కడి తన తోటి ఉద్యోగుల్లో ఎవరైనా బాసు దగ్గిర ఘాటుగా డోసు తిని వస్తూంటే త నా మిత్రుడి వంక ఏ విధంగా చూసేదీ ప్రభాకరంకూడా ఊహించగలడు!! కొంచెం తెచ్చిపెట్టుకున్ననవ్వుమొహంతో వచ్చి తన టేబిల్ వద్ద కుర్చీలో చేరగిలబడి, బాయ్‌ని పిలిచి, కిందటి సాయంత్రం మెరీనాలో జరిగిన మీటింగు రిపోర్టు ప్రింటింగుకు పంపించేశాడు ప్రభాకరం.

"ఇదిగో, ప్రభాకరం, ను వ్వా పంపించే రిపోర్టు నిన్నటి మెరీనా మీటింగు దైతే నీ రెండో రిపోర్టు అనవసరం. జయరావిచ్చిన అదే రిపోర్టు ఎప్పుడో కంపోజై ప్రింటవుతున్నదికూడా"!" అక్కడికి మెల్లిగా వచ్చిన శ్రీరామచంద్ర టేబిల్ మీదగా వంగి నెమ్మదిగా ప్రభాకరం చెవిలో చెప్పాడు.

"మరి నేనెందుకా మెరీనాకు కాళ్లీడ్చుకుంటూ వె ళ్లా రిపోర్టు తయారు చేసినట్టూ? వెళ్లద్దని నా కెవరూ చెప్పలేదే!" అన్నాడు ప్రభాకరం, దిమ్మెరపోతూ.

"ఎవరు చెపుతారోయ్, పిచ్చివాడా! ఇంకో రెండు రోజు లీ రకంగా జరిగినాక నీ అంతట నువ్వే జయరావు నెళ్లడుగుతావు, నాసిరకం నీ వాటా వార్తలు ఎక్కడెక్కడి కెళ్లి సంగ్రహించ వలసిందీ చెప్పమని" అన్నాడు శ్రీరామచంద్ర.

"ఘోరం! నా కిప్పుడే బాసు చెప్పాడు నా రిపోర్టు తన పేపరు పాలిసీ కంటటం లేదనీ, జయరావుకు నా కన్న రెండు వంద లెక్కువిచ్చి పెట్టుకున్నాననీ. నిజంగా బాసుకు ఇవతల వాణ్ణి ముల్లు పెట్టి కెలికే వింత సరదా లున్నాయనే మాట ఆయన తోనే చెప్పొచ్చానుకూడా" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"సరదా కాదు, తుక్కు సిద్ధాంతం అను! పేపరు చెలామణి బాగా పెరుగుతున్నది. నీ లాంటి ఇంకో అరడజను మంది అవసరం ఇక్కడే ఆఫీసు కుంది. పేపరు పాలిసీ తెలియదనటం పచ్చిదగా! ఉన్న వాళ్లను ఎదగకుండా ఉంచి కొత్తవాళ్లను కొంచెం మెరుగ్గా చూట్ట మనే సిద్ధాంత మొకట్నుంది— అది చచ్చురకంగా వ్యర్థమని తేలిన విషయమే అనుకో. కాని, కొన్నాళ్ల కీ సిద్ధాంతమే జయరావును కుక్కల్లే కరుస్తుందనేది నిజమని నీ కిప్పుడే రాసిస్తా" అన్నాడు శ్రీరామచంద్ర, తన చోటికి తను పోతూ.

ప్రభాకరం ఇంటికి చేరేప్పటికి పొద్దుగూకింది. కొంపను వెయ్యి కళ్లతో కనిపెట్టి ఉండే దుర్గ, వీధి తలుపు తెరిచి దొడ్లో వెనక పక్కింటి వారి ఆడకూతురుతో రాచకార్యాలు వెలగ

బెడుతుండటం వింతగా తోచింది ప్రభాకరానికి.

లోపలికి వెళ్ళి దుస్తులు విప్పి, లుంగీ, బనియను, తువాలుతో వరండాలో కొచ్చి కుర్చీలో కూర్చుని స్మోకీ ముట్టించాడు ప్రభాకరం.

"ఏమండీ, ఆ కూర్చున్నది మీరేనా? పిల్లిలాగా లోపలి కొచ్చి గుడ్డలుకూడా మార్చుకున్నారూ? ఇంకా నయం! దొంగవాడొచ్చినా ఇంతేగా! మా ముద్దుల కూతురు వీధి తలుపు బార్లగా తెరిచి చెప్పకుండా పక్కింటి కెక్కడికో షికా రెళ్ళింది. చూశారా దాని అడుక్కు తినే దర్జా? దానికేం కొంప గుండాన పడితే!" అంది దుర్గ, దొడ్లోంచి వచ్చి వాలుతూ.

"కొంచెం ఘాటుగా కాఫీ ఇస్తా వేమిటి?" అడిగాడు ప్రభాకరం.

"కొంచెమేం ఖర్మ, మీ రా పాలవాడికి మొక్కు పెడుతున్నంత కాలం ఓ లీటరు తెమ్మన్నా తెస్తా" అంటూ లోపలి కెళ్ళింది దుర్గ.

ఎంత చేద్దా 'ఇంటివాసన ఇంటి వాసనే' అనుకున్నాడు ప్రభాకరం.

"మీరు నన్ను లక్ష తిట్టినా సరే, మీతోపాటు కూర్చుని కాస్తన్నా కాఫీ తాగంది నా కదో రకం పిచ్చిగా ఉంటుంది" అంటూ రెండు కప్పుల్లో కాఫీ తెచ్చి పక్క కుర్చీలో కూర్చుంది దుర్గ.

"అంతేగాని, నీకు కాఫీ వాపి ఉందని ఒప్పుకోనంటావు" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"ఔనౌను! ఇన్నాళ్ళ నుంచీ నేనూ అనుకుంటూంటా, అన్ని గంటలు ఆఫీసులో పనిచేసి వస్తూంటారు గదా ఒకపూటన్నా ఇంటి కొచ్చేప్పటి కో బుద్ధి మారుతుందేమో నని. అయ్యో రామ, అంత అదృష్టంకూడానా! ఔనండీ, పిల్లలకు కావలసిన డబ్బు విషయం కాస్తన్నా పట్టించుకున్నారా? ఆఫీసులో ఎప్పుడడిగి తీసుకోండి, నెలనెలా కాస్త జీతంలో తగ్గించుకుంటారు" అంది దుర్గ.

"అదెంతసేపు పని! 'ఓయ్, కాషియర్ ఆరు వంద లిటు పారెయ్యండీ, మెల్లిగా సర్దుబాటు చేసుకుందురు గాని' అని నే ననటమూ, వెంటనే వాళ్ళింత నోట్లు కట్ట నా చేతిలో పెట్టడమూ క్షణాల్లో జరిగిపోతుందాయేను! నీ ఉద్దేశ్యం, మా ఆఫీసువాళ్ళు మన కేదో వేలు విడిచిన కావలసిన వాళ్ళనీ, వాళ్ళు మన కొచ్చే కష్టాల్ని అవతలికి గిరవాటేసి, మనల్ని ఒళ్ళో కూర్చోపెట్టుకుని ముద్దు లాడుతూ ఇన్ని చాక్లెటు బిళ్ళ లిస్తారని నువ్వు అనుకుంటూ ఉన్నట్టుంది! కాని, వాడుకలో ఉన్న పరిస్థితుల్నిబట్టి అవేం అమల్లో కొచ్చే తెలికైన విషయాలు కావని నేను నీకు గట్టిగా అరిచి చెప్ప వలసి ఉంటుంది. ఈ వేళ ఆఫీసులో నాకు చందనాది తైలమర్దనతో సుఖంగా తలంటి పోశాడు మా బాసు!" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"ఇదేం ఖర్మండీ! ఏమైనా తిట్టాడా? మరి మీ రంటే బాసుకు ఇష్టమేగా! ఎప్పుడూ మీతో సరదాగా మాట్లాడు తుంటాడనే వారుకూడా. ఆయనకి గిట్టని పనేమైనా చేశారా ఏమిటి? చప్పుడు కాకుండా వచ్చి ఈ వరండాలో మూల మాట్లాడకుండా కూర్చుంటే ఏదో జరి గుంటుందని అనుమానపడుతూనే ఉన్నా" అంది దుర్గ.

"గిట్టని పనంటే ఆయన చొక్కా పట్టుకు లాగో, బుజం పట్టుకు తోసో చేసుంటాననా నీ ఉద్దేశ్యం? నేను రాసే రిపోర్ట్సు తనకి నచ్చటం లేదనీ, అందుకే రెండు వంద లెక్కు విచ్చి ఇంకోర్ని కొత్తగా పెట్టాననీ నా మొహాన చెప్పాడు బాసు!" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"ఎంత అన్యాయం! ఆ మధ్యే గదండీ మీ రంటే మంచి అభిప్రాయం ఉందన్నారు, ఈ వేళం ఇబ్బందీ ఆ మనిషికి? ఉద్యోగంలోంచి తీసేయడు గదా? అప్పుడు మనం ఏం చేస్తామండీ?" అంది దుర్గ, కుర్చీకి అంటుకుపోతూ.

"తీసివేతుడు— వెయ్యలేడుకూడా. కానీ, నే నా ఆఫీసులో తలెత్తుకు తిరగ లేను. ఆ బతు కెట్టాంటిదో నీ కర్థం కాదు" అన్నాడు ప్రభాకరం.

"అర్థం కాకపోతే మునిగి పోయేదేం లేదు లెండి. మీ కా ఇచ్చే అయిదు వందలే మనకు చాలు. గంపెడు మందున్న రెండు కుటుంబాల కా మాత్రమన్నా దక్కక అల్లాట్టం నేను కళ్ళారా చూశా. 'మన ఈ అక్కుపక్కులు టెరిలీన్ డ్రెస్సులనీ, ఫారిన్ నైలెక్సులనీ మిడిసి పట్టిం రేపట్నుంచీ తెగ నరక్కపోతే నా పేరు దుర్గ కాదు!" అంది దుర్గ, ప్రభాకరం చేతిలో కాఫీ కప్పు తీసుకుని తన కప్పుతో పాటు కుర్చీకింద పెడుతూ.

"అసలు మనుషుల తత్వాలకే చీడ పట్టి కుళ్ళు కంపు కొడుతున్నది! అది శుద్ధయేందుకు మనకుకూడా కొంత వాటా ఉంటే బాగుండును" అన్నాడు ప్రభాకరం, స్మోకీ నో గట్టి దమ్ము పీల్చి అవతల గిరవాటేస్తూ.

"అమ్మో, ఏమిటే మీ రిక్కడ చేస్తున్నారూ, వరండాలో లైటన్నా లేకుండా? నాన్నా, శంకరం సినిమా కెళ్దాట్టం. వాళ్ళ రాము చెప్పాడు!" అంది శాంత, వరండాలోకి గంతేసి దూకుతూ.

★